

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Patrimonio Arquitectónico galego	Código	670G01041	
Titulación	Grao en Arquitectura Técnica			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Construcións Arquitectónicas			
Coordinación	Pinedo Iglesias, Eduardo Miguel	Correo electrónico	eduardo.m.pinedo@udc.es	
Profesorado	Pinedo Iglesias, Eduardo Miguel	Correo electrónico	eduardo.m.pinedo@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>O obxectivo principal de esta asignatura é fomentar o interese polos estudos que permitan mellorar o estado de conservación e protexer o noso Patrimonio Histórico Cultural de Galicia, e en especial o construído e o arquitectónico. A conservación dos Bens Culturais, e en particular, do Patrimonio Arquitectónico, require actuacións integradas de equipos multidisciplinares, e exige un coñecemento científico, profundo e especializado en diversos campos.</p> <p>Por tanto, os</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fomentar o interese polos estudos que permitan coñecer os tratamentos, técnicas de intervención, restauración e rehabilitación do noso Patrimonio Histórico Construído, en especial o arquitectónico. - Adquirir unha visión actualizada das interaccións do entorno medioambiental no que se atopan os monumentos de interese histórico-artístico. - Avaliar e debater sobre conceptos relacionados coa protección e conservación das obras inmuebles de interese histórico-artístico. - Desenvolver as capacidades de análise e síntese, traballo en grupo, crítica, autoevaluación e debate. 			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A3	Coñecer os materiais, tecnoloxías, equipos, sistemas e procesos construtivos propios da edificación en xeral e en particular aqueles específicos de Galicia.
A4	Coñecer as técnicas e procesos de restauración, rehabilitación, acondicionamento, patoloxía, mantemento e conservación dos edificios en xeral e en particular aqueles específicos do patrimonio cultural constituído pola arquitectura popular e histórica galega.
A5	Coñecer a evolución histórica dos materiais, tecnoloxías, procedementos, métodos, sistemas e elementos construtivos.
B2	Capacidade de organización e planificación.
B3	Capacidade para a procura, análise, selección, utilización e xestión da información.
B8	Capacidade para traballar nun equipo de carácter interdisciplinario.
B12	Razoamento crítico.
B13	Compromiso ético.
B30	Sensibilidade cara a temas relacionados coa protección, conservación e posta en valor do patrimonio cultural e arquitectónico.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Procesos construtivos propios da edificación en xeral e en particular aqueles específicos de Galicia.	A3	B2 B3 B8 B12 B13	C1 C3 C5 C6 C7
Técnicas e procesos específicos do patrimonio cultural constituído pola arquitectura popular e histórica galega	A4		
Evolución histórica dos materiais, tecnoloxías, procedementos, métodos, sistemas e elementos construtivos	A5		
Sensibilidade cara a temas relacionados coa protección, conservación e posta en valor do patrimonio cultural e arquitectónico		B30	
Desenvolverse para o exercicio culto y crítico capaz de analizar a realidade do Patrimonio Cultural, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4
Investigación, innovación e desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade			C8

Contidos	
Temas	Subtemas
1. A ORIXE DAS FORMAS CONSTRUCTIVAS	1.1. Historia e cronoloxía. Os grandes períodos históricos 1.2. As primeiras manifestacións da construción 1.3. A evolución no uso dos materiais 1.4. Técnica e tecnoloxía. Os sistemas construtivos
0. O ARQUITECTO TÉCNICO E O ENXEÑEIRO ANTE O PATRIMONIO CULTURAL ARQUITECTÓNICO	0.1. O Arquitecto Técnico e o Enxeñeiro diante do Patrimonio Cultural. 0.2. O Arquitecto Técnico e o Enxeñeiro e a Arqueoloxía da arquitectura. 0.3. Sensibilización actual cara as construcións do patrimonio arquitectónico. 0.4. A rehabilitación e a restauración. 0.5. Lexislación e estímulos oficiais na actualidade.
2. PRIMEIRAS MANIFESTACIÓNS CONSTRUCTIVAS	2.1. A Prehistoria e as construcións megalíticas 2.2. A Protohistoria e a construción castreña do Noroeste Peninsular 2.3. Exemplos en Galicia
3. A CONSTRUCCIÓN ROMANA	3.1. Materiais, técnicas e solucións construtivas 3.2. Tipoloxías arquitectónicas e construtivas 3.3. A herdanza romana e a súa diversidade 3.4. Exemplos en Galicia
4. A ARQUITECTURA PALEOCRISTIANA	4.1. Antecedentes e materiais de construción 4.2. A basílica paleocristiana 4.3. Exemplos en Galicia
5. A ARQUITECTURA PRERROMÁNICA	5.1. Antecedentes e materiais de construción 5.2. Arquitectura Sueva 5.3. Prerrománico asturiano en Galicia 5.4. Arquitecturas Mozárabe e Visigoda 5.5. A arquitectura ante o cambio de milenio 5.6. Exemplos en Galicia
6. A ARQUITECTURA ROMÁNICA	6.1. Materiais e sistemas construtivos 6.2. Evolución estrutural. O arco. A Bóveda 6.3. Análise de tipoloxías edificatorias e construtivas 6.4. Arquitectura relixiosa, civil e militar 6.5. Exemplos en Galicia

7. A ARQUITECTURA GÓTICA	<p>7.1. Materiais e sistemas constructivos</p> <p>7.2. Novos conceptos estruturais. A Bóveda de cruceira</p> <p>7.3. Análise de tipoloxías edificatorias e constructivas</p> <p>7.4. Arquitectura relixiosa, civil e militar</p> <p>7.5. Exemplos en Galicia</p>
8. DO RENACEMENTO A REVOLUCIÓN INDUSTRIAL	<p>8.1. Novos conceptos de Arquitectura: Renacemento e Barroco</p> <p>8.2. Materiais e solucións constructivas. Primeiros tratados de construción</p> <p>8.3. Análise de tipoloxías edificatorias e constructivas. A Cúpula</p> <p>8.4. Evolución do concepto de cidade. O urbanismo</p> <p>8.5. Maestros do Barroco Galego. Domingo de Andrade</p> <p>8.6. Enxeñeiros militares</p> <p>8.7. Exemplos en Galicia</p>
9. ARQUITECTURA DA IDADE CONTEMPORÁNEA	<p>9.1. Arquitectura Neoclásica. Arquitectura Ecléctica</p> <p>9.2. Arquitectura do ferro. Arquitectura indiana</p> <p>9.3. O Rexionalismo.</p> <p>9.4. O Art Nouveau</p> <p>9.5. O Art Decó</p> <p>9.6. As primeiras vanguardias</p> <p>9.7. O Movemento Moderno. O Racionalismo</p> <p>9.8. Novas tipoloxías edificatorias e constructivas</p> <p>9.9. Exemplos en Galicia</p>

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A3 A4 A5 B2 B3 B8 B12 B13 B30 C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8	42	0	42
Traballos tutelados		0	0	0
Proba obxectiva		0	0	0
Atención personalizada		0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada con el uso de medios audiovisuales y la introducción de algunas preguntas dirigidas a los estudiantes, con la finalidad de transmitir los conocimientos necesarios y facilitar el aprendizaje. La participación activa en estas sesiones se valorará favorablemente para las calificaciones de todas las pruebas.
Traballos tutelados	Los alumnos realizarán, a lo largo del curso, ejercicios propuestos en clase, que deberán solucionar individualmente y presentar para su evaluación posterior. Es obligatorio realizar estos trabajos según las normas de presentación y entrega que se facilitarán en clases y que estarán expuestos en la plataforma virtual moodle.
Proba obxectiva	Se realizará a final de curso una prueba objetiva de conjunto. El acceso a esta prueba será exclusivamente para los alumnos que hayan asistido como mínimo al 75% de las clases presenciales (tanto expositivas como interactivas) y que hayan aprobado los ejercicios propuestos a lo largo del curso.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Traballos tutelados	Se trata del tiempo que cada profesor reserva para atender y resolver dudas al alumnado en relación con la materia.
Proba obxectiva	Actividad académica desarrollada por el profesorado, individual o en pequeño grupo, que tiene como finalidad atender a las necesidades y consultas del alumnado relacionadas con el estudio y/o temas vinculados con la materia, proporcionándole orientación, apoyo y motivación en el proceso de aprendizaje. Esta actividad puede desarrollarse de forma presencial (directamente en el aula y en los momentos que el profesor tiene asignados a tutorías de despacho) o de forma no presencial (a través de correo electrónico o del campus virtual).
Sesión maxistral	

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados		Los alumnos realizarán, a lo largo del curso, ejercicios propuestos en clase, que deberán solucionar individualmente y presentar para su evaluación posterior. Además se valorará la presentación y formato de los trabajos, así como los contenidos técnicos y la correcta exposición de los mismos.	30
Proba obxectiva		De la materia del programa se realizará una prueba objetiva de conjunto a la finalización del curso. Podrán acceder a las pruebas todos aquellos alumnos que hayan asistido al menos al 75 % de las clases (Tanto expositivas como interactivas) así como aprobados todos los ejercicios propuestos a lo largo del curso. El contenido de las pruebas será teórico y práctico y para su evaluación se tendrá en cuenta la presentación, el orden, claridad en la exposición de las materias y la correcta exposición de los aspectos técnicos requeridos en la prueba.	60
Sesión maxistral	A3 A4 A5 B2 B3 B8 B12 B13 B30 C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8	Se valorará la intervención proactiva del alumno en clase, teniéndose en cuenta la exposición oral de trabajos, la participación en debates, etc.	10
Outros			

Observacións avaliación

Aspectos que se tomarán como referencia para evaluar el trabajo que realizará el alumnado en las actividades relacionadas con cada metodoloxía.

Fontes de información

Bibliografía básica

- BENEDICTO SALAS, Roberto (2010). Introducción a la construcción megalítica. Mira, Zaragoza
 - BORES GAMUNDI, Fernando (Coord.) (2000). Casas de Indianos. Xunta de Galicia, Secretaría Xeral para as Relacións coas Comunidades Galegas, Santiago de Compostel
 - CAAMAÑO SUÁREZ, Manuel (2000). Las Construcciones de la Arquitectura Popular. Patrimonio etnográfico de Galicia. Editorial Hércules, A Coruña
 - CAAMAÑO SUÁREZ, Manuel (2003). As construcións da arquitectura popular. Patrimonio etnográfico de Galicia. Ed. Consello Galego de Colexios de Aparelladores e Arquitectos Técnicos, Santiago de Compostela
 - CASELLA, Gabriella (2003). Gramáticas de pedra. Levantamento de tipologias de construçao murária. Ed. Centro Regional de Artes Tradicionais, Porto (Portugal)
 - CASTRO VILLALBA, Antonio (1999). Historia de la construcción arquitectónica. UPC Universidad Politécnica de Cataluña, Barcelona
 - CHOISY, Auguste (1999). El arte de construir en Roma. Instituto Juan de Herrera, Madrid
 - CÓIAS, Vítor (2007). Reabilitação Estrutural de Edifícios Antigos. Ed. Argumentum-GECORPA (Grémio das Empresas de Conservação e Restauro do Património Arquitectónico),
 - ESCRIG, Félix (1997). Las grandes estructuras de los edificios históricos de la Antigüedad hasta el Gótico. Instituto universitario de Ciencias de la Construcción, Sevilla
 - GÓMEZ, Rafael (2006). Los constructores en la España Medieval. Universidad de Sevilla, Sevilla
 - MAGRO MORO, Julián V. (1999). La construcción en la Baja Edad Media. UPV Universidad Politécnica de Valencia, Valencia
 - MARÍN SÁNCHEZ, Rafael (2000). La construcción griega y romana. UPV Universidad Politécnica de Valencia, Valencia
 - ROMERO MASIÁ, Ana e ARIAS VILAS, Felipe (1995). Diccionario de termos de arquitectura e prehistoria. Ir Indo Edicións, Vigo
 - SERRA HAMILTON, Alberto (1997). Términos ilustrados de arquitectura, construcción y otras artes y oficios. Colegio Oficial de Aparejadores y Arquitectos Técnicos de Madrid, Madrid
 - SORALUCE BLOND, José Ramón (2008). Historia de la arquitectura restaurada: de la antigüedad al renacimiento. Universidade da Coruña, Servizo de publicacións, A Coruña
 - SORALUCE BLOND, José Ramón (2010). Historia de la arquitectura restaurada: del renacimiento al Movimiento Moderno. Universidade da Coruña, Servizo de publicacións, A Coruña
 - TAÍN GUZMÁN, Miguel (1997). Los arquitectos y la contratación de obra arquitectónica en la Galicia barroca, 1670-1700. Edicións do Castro, A Coruña
 - TORRES BÚA, Manuel (2007). A arquitectura en Galiza. Aproximación á realidade arquitectónica xeral da Galiza dende a Prehistoria ata os nosos días. Edicións Nigra Trea, Vigo
 - UBEDA DE MINGO, Pascual (1988). Arqueología urbana. Análisis de la construcción 1750-1936. Escuela de la Edificación, Madrid
 - VIDAL ROMANÍ, Juan Ramón (1991). Paisaxes de Galicia. Ed. Xunta de Galicia-Consellería de Ordenación do Territorio e Obras Públicas, Santiago de Compostel
- O primeiro día de clase farasé unha PRESENTACIÓN DA ASIGNATURA tratando os seguintes puntos: o Introducción á asignatura de ?Patrimonio Arquitectónico de Galicia?o Presentación do profesoradoo Conocimientos previos necesarios o Formación de grupos. Horarios de clases e tutoríaso Campus virtual (Moodle)o Tutorías. Evaluación. Datas de exames o Estadísticas de calificacións en cursos anteriores Tutorías do Profesor realizarán-se no horario oficial aprobado e publicado ao respecto. Afinalización de todas as clases presenciáis prevé-se a realización dun exame de conxunto para todos os alumnos como complemento final ó seguimento por curso da asignatura. Os alumnos que realicen de forma individual, presenten satisfatóriamente e aproben as practicas propostas en clase, e superen o exame de conxunto superarán a asignatura por curso (sin necesidade de asistencia ó examen oficial) coa nota media que corresponda da súa corrección. Para ter dereito a asistencia a calquera exame da asignatura, o alumno cumprirá obrigatoriamente os seguintes criterios: Controllo de asistencia e seguimento presencial das clases, tanto expositivas como iterativas. Será imprescindible a asistencia mínima do 75% ás clases presenciais, tanto expositivas como iterativas. Participación, realización e discusión de exemplos e prácticas de clase. Presentación de todos os traballos propostos, coa e obtención mínima de aprobado na

totalidade dos mesmos. Exames ordinarios e extraordinarios oficiais para todos os alumnos que non superen por curso a asignatura, ou para os que queiran elevar a nota. Por tanto, asistencia a os Exames: É condición necesaria e imprescindible ter realizadas, entregadas e aprobadas a totalidade das prácticas que correspondan, así como a asistencia mínima do 80% ás clases presenciais, tanto expositivas como interactivas.

Bibliografía complementaria - (). <http://www.codigotecnico.org/web/>.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Física Aplicada I/670G01002
Materiais I/670G01003
Expresión Gráfica Arquitectónica I/670G01008
Construción I/670G01009
Construción II/670G01011
Materiais II/670G01012
Construción III/670G01017
Xeometría da Representación/670G01018
Construción IV/670G01022
Patoloxía e Rehabilitación/670G01029

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia dos Procesos Construtivos na Edificación/670G01038

Materias que continúan o temario

Observacións

Recomendacións para el estudio de la materia: se trata de una materia con una estrutura teórica básica y un gran desenvolvemento práctico que implica un seguimento continuo a lo largo de todo el curso académico por parte del alumno. Es imprescindible la consulta continua de la plataforma virtual Moodle, donde se publicarán contenidos, prácticas, exercicios, normas, exámenes, etc. Conocimientos previos: los contenidos de las asignaturas indicadas.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías